

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrației „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an . . . . . 50 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 60 Lei, până la 200 de cuvinte 90 Lei, de aci în sus 120 Lei.
Pe jumătate de an . . . . . 25 „		
Pe un pătrar de an . . . . . 12 1/2 „		
Un număr . . . . . 1 Leu.		
Pentru străinătate pe un an . . . . . 80 Lei.		

Muzeul diecezan.

De A. Moaca, asesor consistorial.

Prezentul se razimă pe trecut, întocmai cum se razimă viitorul pe prezent.

Dacă și e firesc, ca prezentul să ne preocupe mai mult pe noi, cei ce trăim în zilele de astăzi, de acolo nici de cum nu urmează, ca trecutul să-l dăm cu totul uitării.

Istoria dovedește, că în totdeauna a fost bine, când s'a aruncat câte o privire și asupra activității și a așezămintelor create de înaintași.

Va să zică, în toiul prezentului să ne reamintim și de momente de ale trecutului, căci ori cât de încântați am fi de hărnicia și de meritele noastre, ale contemporanilor noștri, nu e permis să uităm, că dela cei ce au muncit înaintea noastră am primit o moștenire de-a gata, pe care n'aveam să o mai creiem noi, ci numai să o cultivăm, nizuindu-ne a o duce la perfecțiune, deși nu desăvârșită, dar totuși mai mare de cum luaserăm moștenirea în privire.

Nime nu va trage la îndoială, că oamenii progresului sunt aceia, cari pornesc dela un respect pentru trecut.

Drept aceea e cuviincios, ca să păstrăm respectul față de operele trecutului, venerațiunea față de făuritorii acelor opere, dând acestui respect, acestei venerațiuni, vie expresiune într'un chip oarecare.

Felul ni-l indică popoarele culte,

*

Cine a avut prilej să călătorească în vreme de pace prin țările Apusului. adăpate de cultură veche, acela s'a convins, că nu e oraș, nici orașel mai de seamă, care să nu-și aibă Muzeul; s'a convins, că nu e centru cultural, nu e instituțiune mai însemnată, care să nu se mândrească cu vre-o colecțiune de obiecte.

Altcum înțelegi, altcum simți și altcum

juđeci, când vezi o rămășiță a trecutului, decât dacă numai citești despre ea, fie ori cât de bine descrisă. Așa se esplică, că fala celor mai multor orașe apusene e Muzeul lor.

Omul cult — sosind într'un oraș al Apusului — îndată, ce s'a coborât din tren, primul pas și-l îndreaptă spre edificiile monumentale, ca apoi să arate acelaș interes pentru Muzeul din localitate.

Din obiectele trecutului, aranjate cu gust și pricepere, învață elevul, se însuflește tinerul, se inspiră artistul.

Este fapt dovedit, că Muzeul e unul dintre cele mai bune mijloace de educație.

*

Sediul episcopiei noastre încă a fost, precum și astăzi este, un centru cultural. Multe fire ale istoriei sunt strâns legate de dieceza noastră și instituțiunile ei.

Cine are de gând să scrie istoria pământului bănățean, trebuie, inomis, să țină cont și de eparhia noastră, în sânul căreia s'au dat lupte, alimentându-se focul nutritor de iubire a neamului în pieptul fraged al tinerimei și în inima slăbită a bătrânilor de o potriyă.

Multe obiecte, tablouri, tipărituri, monete, documente, înscripții, cărți vechi, vase și câte altele de valoare istorică zac îngropate, sau cel puțin acoperite de praf prin poduri și camere părăsite, căci după concepția de astăzi, nu sunt moderne, ci niște vechituri demne de tot disprețul.

Dar tocmai faptul, că nu sunt moderne, le dă farmec în ochiul celui priceput și celui cu simț pentru trecut, pe care simț am trebui să-l avem cu toții fără nici o deosebire.

Un obiect, care înaintea modernistului nu reprezintă nici o valoare, pentru că nu-l poate vinde cu kilogramul, poate avea o valoare mare istorică.

De aceea cei ce adună sau contribuie cu munca lor, ca să se adune material prețios din bătrâni, fac omenimei cam aceleași servicii, ca aceia, cari desgroapă scoțând din afunzimea pământului la lumina zilei diferite produse ale naturii, cari prelucrate sunt de bun folos pentru noi toți.

Din cuprinsul bogat al muzeelor, cunoaștem gradul de cultură, modul de gândire, îndeletnicirile și obiceiurile popoarelor. Muzeele sunt tot atâtea izvoare nescapate pentru istoriografi. Muzeele sunt un fel de temple, în cari înțrăm cu evlavie. Drept aceea e acum rândul nostru, ca, după ce ni-am ajuns idealul, să le creiem și cultivăm în măsura cum o fac popoarele din Apus, ținând seamă de cuvintele savantului Forel, care zice: „Avem datorințe față de familia noastră, față de cei ce ne stau aproape, avem datorințe față de stat, față de omenimea de acum, precum și față de cea viitoare. Datorințele acestea din urmă sunt cele mai însemnate. Ce avem noi astăzi ca cultură și știință, avem mulțumită sudorii, sângelui și adeseori martiriului înaintașilor nostri!

Datorința cea mai nobilă, ce ne revine, e, ca urmașilor nostri să le pregătim o viață mai sublimă, mai plină de fericire și mai deamănă“.

*

Prea Sfinția Sa Episcopul nostru diecezan, care de trei decenii încoaci a luat parte activă în vârtejul vieții publice, pătruns de însemnătatea unui așezământ cultural, cum e Muzeul, prin circularul său ddto 24 Iulie 1921 Nr. 128 Pres. ex 1921, adresat preoțimii din eparhie, a atras atențiunea asupra aestei chestiuni, cerând, ca să fie înbrățișată cu căldură.

Ca cuprinsul acestui circular trup să se facă, e datorința noastră a tuturor, cari stăm în serviciul bisericii, să contribuim din răspuțeri, ca acest Muzeu să se înfăptuiască treptat pentru necesitățile eparhiei noastre.

Recunosc, că munca ce se va depune în interesul înființării acestui Muzeu va fi mai grea decât rentabilă, dar oricât de lipsită de câștig ar fi pentru unul și altul, care își dă concursul, totuși trebuie săvârșită, căci pentru obște e de folos cât se poate de mare.

Să adunăm deci petricele, cât de mărunte și de multe, ca la timp potrivit, cei cu pricepere și cădere să poată reconstrui edificiul trecutului, care din punct de vedere istoric, cultural și național e de mare importanță.

Din trecut să căutăm să învățăm cât de mult, căci a învăța din trecut înseamnă a zidi pentru viitor.

„Curgerea școalei celei Kliricești“

la anul 1792.

— Contribuțiuni la istoria bisericii din Banat în veacul al XVIII-lea. —

Comunicat de: R. S. Molin

Dacă în cursul jumătății a doua din veacul al XVIII-lea, Putnenii fac în Moldova ceea ce Rânicenii izbutiseră a face în Țara-Românească¹⁾: răspândesc cărți românești tipărite pe la mânăstiri, iar Constantin Mavrocordat prefăce biserica dela Curtea domnească din Iași în școală pentru toată preoțimea din toată țara, școală de voie de nevoie, de sigur, cu un călugăr energic la amvon și cu cihodarul la ușă. — tot asemenea îmi închipui, că va fi făcut și Vlădica Șakabent la „Vrșat“, când se „apropia vremea întru curgerea șkolei kliricești“.

La anul 1792, în luna culesului viilor, trimite poruncă Vlădica Șakabent, acel Vlădică, care ne doria mai mult sârbi decât ortodocși, un „Țirculariu“, care speria bieții preoți și diaconi cu suman și opinci de prin satele, nu odată călcate de ienicerii Sultanului, ca toți „subiecții“ „cari pohtesc cinul cel preoțesk sau diakonesk“ să se adune la Vêrșet la școală.

Nu ne-a rămas nici o descriere a acestor cursuri de teologie, ci numai „Țirculariul“ de mai la vale; dar dacă la Iași școala pentru preoțime a fost așa cum ni-o descrie Ienachi Kogăliceanu, un cronicar contimporan, atunci și la „dvoru“ Vlădicului Șakabent tot așa va fi fost, cum o zugrăvește Kogălniceanu în următoarele: „*Mai dădese* poruncă (Măria Sa Const. Mavrocordat) de strângea toți preoții, diaconii la biserica Curții, și, după ce-i băgau dimineața în biserică, punea cihodari la ușă și nu lăsa nici pre unul să iasă afară, puindu-le un preot ce-l avea Măria Sa învățat la carte grecească și românească²⁾, de se suia în amvon de le citea după cum se cade a ști fleștecare preot orânduiala Bisericii și a Botezului și a Ispovedaniei. De care foarte se spăriase preoții, și care nu prea știa carte, se apuca de învăța de al doile carte“.

Mișcarea de învoire, în Țările-Românești, în Biserică și cea dintâi organizare a Bisericii în Ardeal, pe la anul 1770, aduce cu sine deschiderea unor școale „normalicești și kliricești“ în Bănatul stăpânit ierarhicește de vlădici sârbi. Despre deschiderea unei asemenea școale vorbește acest „țirculariu“.

Nr. 652.

Bine încuvințate protter și paroch. preoți.

Findeă sau apropiat vremea întrucare curgerea școlei celei kliricești a să începe se cuvine pentru aceia am

¹⁾ N. Iorga Istoria Bis. Rom.

²⁾ Erbriceanu: Mitr. Moldovei p. 28—9

socotitu să însemnez bine incuv. V. terminul care va urma la începerea curgerii șkolei, și cu aciasta să vă încredințez ca voi tuturor subiecților celor de prin locuri cari pohtesk cinul preoțesk sau diaconesk să le dați de știre, ca din vreme gătinduse la întâia și a lunei cei viitoare Noiemi: te încóce să vină pentru ca să póte șkola me cia kliricească fără zăbavă curgere să ave; însă aceia subecți care implinesc slujba *dăscăliei*, de vor vria să vină încócia la învățătură, așa dară iei mainainte să să câștige să afle pe alți învățători, care pană ce să vor întórce iei de aicia să póta păzi șkola, și așa cu știria și slobozirea drectorului seu; iară miliții cu slobozirea comandantului celui ce să cuvine, încócia să vină, și în șkolă cia kliriciască să să învețe ca să póta și pohta sa dobândi. Prolângă aciasta de vreme ce aicia în Vrșat așa felu de șkolă sau rădicat și sau rânduit intrucare sub duceria de mână și sub povățuirea învățătorului celui de legea noastră, învățăturile cele de pre a 3-a klasă pre limba nemțască și latinească fiind întemeiată se vor preda, așadară de va avia voie cineva din preoți sau mireni prunciș sei în limba nemțască și letinească ai învăța, acelora cu deadinsul le încredințez ca prunciș săi trimită; unde iei în oraș pre lângă creșterea cetățeniască, nunumai a ceti și a scrie ci și gramatica si tóte usebirile limbii nemțasti și letinești vor putia învăța și dedânduse în aste limbi a vorbi, dintuaceia sportu de bun folos sar dobândi.

Vrșat 8 septemv. 1792.

I. I. Șakabent

Episcop.

NICI UN SECRET: POET.

Din GIOVANNI PAPINI. — Traducere de: Pr. NEGOIȚĂ.

La prima vedere, Isus pare un tainuitor, înclinat spre mistere.

Celor vindecați în chip minunat le poruncia să nu spună la nimeni, că i-a vindecat; vroia ca rugăciunile și milosteniile să fie făcute în secret; când cei doisprezece ucenici l-au recunoscut de Mesia, le-a recomandat să nu spună aceasta; după schimbarea la față, celor trei ucenici, care au fost de față, le-a cerut să tacă; și învățământul său îl dădea aproape totdeauna în parabole, pe care nu toți sânt în stare să le înțeleagă.

La a doua privire, care prețuiește mai mult ca întâia, misterul nu mai este misterios. Isus n'avea nimic esoteric. El n'avea de transmis o doctrină secretă la câțiva ierorfanți. Opera sa a fost publică și vădită. Vorbia totdeauna în piețele orașelor, pe țermurile lacurilor, în sinagoge, în mijlocul oamenilor.

A interzis să se vorbească de minunile sale, pentru a nu fi confundat cu vrăjitorii și fermecătorii; poruncia, ca binele să se facă în ascuns, pentru ca nu cumva vanitatea să nimicească orice merit; nu vroia ca acei doisprezece ucenici să spună, că-i Christos, înainte de întrarea sa în Ierusalim, inaugurarea publică a Mesianității sale; și vorbea în parabole, pentru ca să fie înțeles de cei simpli, cari sunt mult mai dispuși să asculte o poveste decât o predică, și-și amintesc mai bine de o istorie decât de un raționament.

Trei evangheliști raportează o cuvântare a lui Isus care pare să spună contrariul: ar fi făcut inadins, ca să nu fie înțeles de toți. „Pentru că vouă” — vorbi dis-

cipolilor — „vă este dat să cunoașteți tainele Împărăției Ceriurilor, dar lor nu este dat. . . De aceea le vorbesc în parabole, pentru că, de și au ochi, nu văd, și de și au urechi, n'aud, nici înțeleg.”

Dar Isus nu vroia să spună altceva decât aceasta: Voi înțelegeți aceste taine, dar mulți nu le înțeleg, de și au urechi și minte asemenea cu a voastră. Și acestora, pentru ca să înțeleagă, le vorbesc în parabole, adevărat într'un limbaj figurat, ilustrat cu fapte, deci mult mai ușor și mai familiar. Copiii se instruiesc cu istorioare morale, cei simpli cu istorisiri; dar, aceștia sânt îndărătnici, ca și cei simpli și naivi, ca și copiii. Pentru a învinge surzenia lor, mi-am acomodat cuvintele cu natura lor. Și au multă fantasmă și puțină inteligență, iar parabolele fac apel mai mult la imaginație decât la rațiune. Prin urmare nu le întrebunțează, ca să ascundă, ci pentru ca să descopere mai bine adevărurile și celor cari n'ar putea să-l vadă în forme numai raționale. Și apoi, dacă tot nu-l înțeleg, vina stă în îndărătnicia, care adese ori închide ochii și urechile sufletului.

Isus nu avea mistere de ascuns. Vroia ca toți, chiar cei mai umili, cei mai proști, să înțeleagă. Parabolele nu erau făcute pentru a ascunde învățătura sa celor profani, ci pentru a o face mai explicită, mai accesibilă tuturor. Că uneori chiar inteligența celor doisprezece ucenici a fost inferioară pentru aceasta, și Isus a constatat-o cu tristeță.

Partea excepțională, minunată a Soliei sale, a pus în umbră originalitatea sa poetică, nu mai puțin minunată. Isus n'a scris de loc, — a scris o singură dată, pe nisip, câteva cuvinte, pe care vântul le-a șters pentru vecinicie — dar el a fost, în mijlocul aceluia popor, cu o puternică imaginație, care a dat psalmii, și cartea Rut, cartea Iov și Cântarea Cântărilor, unul din cei mai mari poeți ai tuturor timpurilor.

Victorioasa copilărie a spiritului său, locul de baștină, rustic și popular, unde a crescut, cetirea puținelor cărți — dar între cele mai bogate din toate în poezie —, contactul plin de iubire cu vieța câmpurilor și a animalelor, și mai presus de toate, și înainte de toate, râvna divină și pasionată de a lumina pe cel pierdut, de a procura suprema fericire celor nenorociți (pentru că adevărata poezie nu se aprinde dela lumina lămpilor, ci de la lumina stelelor și a soarelui și nu se găsește în scrierile moștenite de la strămoși, ci 'n iubirea, în durerea, în adâncă emoție a sufletului,) făcură din el un poet, un creator de imagini vii și eterne, prin care el a săvârșit această nouă minune, pe care n'o pomenesc evangheliștii: minunea de a împărtăși adevărurile cele mai înalte prin ajutorul istorisirilor familiare, simple și atât de frumoase, că și după douăzeci de veacuri strălucesc de această unică tinereță, care este eternitatea.

Unele din aceste istorisiri nu sunt decât prelucrări idilice sau epice ale adevărurilor revelate de el altă dată, în cuvinte abstracte; unele însă ne spun lucruri, care în predica sa n'au îmbrăcat nici odată altă formă. Parabolele sunt comentariul figurat al predicii de pe munte, așa cum îl poate face un poet, căruia i se cuvine, în sensul cel mai propriu, mai mult decât ori căruia din cei născuți pe pământ, numele de *Divin*.

„RAMURI” — Drum Drept.

Sărbările aniversării Unirii în Caransebeș, Orșova și Moldova nouă.

Caransebeș.

Zi de înălțare sufletească a fost pentru noi, Români din orașelul Caransebeș, ziua de 1 Decembrie, prăznuind aniversarea Unirii cu Țara Mamă, înfăptuită înainte cu 5 ani în Alba-Iulia.

Sărbarea s'a început cu Te Deum-ul celebrat în biserica catedrală de preoțimea locală, asistând ilustrul nostru oaspe, D-l General Manolescu din București, însoțit de d-l ziarist Lungulescu, apoi o delegație a corpului ofițeresc din loc, toate școalele sub conducerea învățătorilor și profesorilor, popor și dintre funcționari numai aceia, cari n'au fost împedecați în officii, nefiind în această zi munca suspendată.

La ora 3 d. m. s'a ținut un festival școlar în sala festivă a liceului „Traian Doda”, participând toate școalele și asistând un public numeros.

Aici, după întonarea „Imnului Regal”, directorul liceului, d-l Gheorghe Noaghea, prin cuvinte frumoase bineventează pe ilustrul nostru oaspe, pe domnul general Manolescu, care, la invitarea președintelui „Astrei”, și d-lui V. Goldis, ca esmis al „Fundațiunei Carol” din București, — necruțând nici un sacrificiu — s'a pogorât la noi, aducându-ne solia de bucurie a fraților, cari cu noi împreună împărtășesc bucuria simțită la această prăznuire și fiind condus de dorul de a ne înălța sufletul spre cel mai înalt elan de însuflețire și a îndrepta voința pe căile, ce ne conduc spre idealurile neamului nostru românesc. Solemnitatea momentului au înălțat-o poeziile: „România” de prof. Costinescu, „Roata dela Belgrad” de Moldovan etc. declamate frumos de elevii dela liceu și școala normală. Nu mai puțin a contribuit la aceasta și corul liceului, sub conducerea dlui preot-profesor P. Bancea și corul școlii normale, condus de maestrul-prof. d-l A. Sequens; ambele coruri emulând în ceea ce privește frumsețea și precizitatea executării cântărilor.

Culmea sărbării a format-o conferința d-lui General Manolescu, care este unul dintre fruntașii neamului, nu numai ca ostaș distins și profesor al Școlii de război, ci și ca savant, scriitor renumit și apostol neobosit al culturii românești, conducând și înființând în calitate de președinte al „Caselor naționale” din țară în diferite centre rurale vetre de adevărată cultură românească. În decursul conferinței d-sale, nu știam ce să-i admirăm: frumsețea stilului său săltăreț și nemăestrit, bogăția cunoștințelor, sinceritatea sentimentelor, sau tăria convingerii într'un viitor strălucit al neamului nostru. Nici odată nu-i vom putea uita sfințenia, cu care a vorbit despre actul Unirii acum prăznuite și indemnul, că acest rezultat al nizuințelor noastre seculare, care acum e numai în stare de boboc, prin armonică conlucrare patriotică să-l desvoltăm în floare aducătoare de rod curat. În modul acesta jumătate de oră a fost pentru noi numai o clipă.

Caransebeșenii se pot felicita, că acest bărbat ilustru, prima zi a activității d-sale de general, — fiind înaintat la rangul de general cu 1 Decembrie 1923, — a consacrat-o înălțării festivității praznicului nostru național de acum, dirigând aici nu oaste, ci suflete doritoare de tot ce e nobil și înălțător, — nu în război, mai curat și înalt ideal al patriotismului.

La 4^{1/2}, sărbarea s'a terminat între accentele ale corurilor, iar ilustrul nostru oaspe, — Comunitatea de avere mașina la dispoziție, —

însoțit de 3 profesori și de d-l Lungulescu și lăsând în sufletele noastre impresii adânci de iubire și recunoștință, a plecat la Glimboca să viziteze „Casa națională” de acolo, înființată și condusă de părintele Gh. Frățilă. (s.)

Orșova.

La Orșova ziua Unirii s'a sărbătorit cu o însuflețire de cătră cele 4 despărțăminte grănicerești ale „Astrei”: Bozovici, Caransebeș, Mehadia și Orșova.

Drumul dela gară spre oraș și întreg orașul era împodobit cu drapele tricolore, care fâlfâiau mândru între ghirlandele de brad.

Un arc triumfal la podul de preste Cerna salută pe călător cu „bun sosit”; iar pe al doilea era scris „Trăiască Vasile Goldiș”.

La biserică lume multă: preoți, învățători, intelectuali, meseriași și țărani, veniți din toate părțile graniței, așteptau sosirea președintelui V. Goldiș, întru întâmpinarea căruia Orșovenii, în frunte cu păr. C. Dure și lt.-col. L. Gamber, i-au ieșit până la podul de preste Cerna.

Dl V. Goldiș sosește însoțit de mai mulți fruntași din T.-Severin (dnii Costescu cu doamna, dr. Trailescu, dr. Gruescu, col. Constantinescu, etc....)

Păr. protoiereu A. Ghidiu, președintele despărțământului Caransebeș, în cuvinte alese îi urează bun venit, iar dna Gamber îi oferă un frumos buchet de flori. Dl V. Goldiș îi răspunde, că a venit la Orșova în numele culturii românești și ca președinte al „Astrei” și-a ținut chiar de datorie, să ia parte la această solemnitate.

Se oficiază Doxologia, servind păr. protopresbiter A. Ghidiu, asistat de preoții N. Bihoiu și C. Dure. Răspunsurile le-a dat foarte frumos corul elevilor școlilor de comerț și medie, sub conducerea maestrului C. Bătea.

După terminarea serviciului divin a avut loc o frumoasă șazătoare culturală în sala de gimnastică a școlii sup. de comerț. Sărbarea aceasta a fost bine organizată cu declamații și producțiuni muzicale și teatrale. Cuvântul festiv l-a rostit prof. Tr. Țăranu, arătând însemnătatea zilei de 1 Decembrie 1918.

La orele 1^{1/2}, p. m. a avut loc banchetul la restaurantul Ozanic'. Nu lipsesc nici toasturile obicnuite. Cel dintâi toast îl ridică dl V. Goldiș pentru M. Sa Regele. Mai vorbesc: protopresbiterul A. Ghidiu, lt.-col. L. Gamber, C. Bredicean, dr. Guescu, dr. Trăilescu, ing. P. Fotoc, not. publ. Pascu, etc.

La orele 5 p. m., tot în sala de gimnastică a școlii sup. de comerț, s'a ținut ședința festivă a celor 4 despărțăminte sub președenția dlui V. Goldiș.

La masa prezidială mai iau loc președinții despărțământelor: ppresb. A. Ghidiu, lt.-col. L. Gamber, maior R. Boldea și ing. P. Fotoc și păr. C. Buracu, în calitate de secretar al ședinței. Primul ia cuvântul dl. lt.-col. L. Gamber, președintele despărțământului Orșova, care în cuvinte pline dn temperament salută pe cei prezenți, cari s'au adunat în numele culturii românești și mânați de dorul de a lăți această cultură în straturile cele mai largi ale poporului de jos. Deschizând apoi ședința, roagă pe dl. V. Goldiș să binevoiască a prezida ședința festivă de azi.

Luând cuvântul dl. Goldiș, a vorbit despre desfășurarea evenimentelor dela 1 Decembrie 1918 și arată motivele, care au determinat „Asociațiunea” să patroneze sărbările aniversării acestei zile. Arată apoi, că cultura adevărată numai națională poate fi; iar cultura

noastră națională va trebui să se adape pururea din izvorul ei de obârșie, din izvorul credinței strămoșești, căci credința și moralitatea sunt fundamentul neclătit al vieții de stat pentru fiecare popor.

A fost un discurs magistral de toată frumusețea, după care a urmat o foarte succasă conferință a dlui Grigore Ion despre „problema minorităților“.

Terminată și aceasta, dl. lt.-col. Gamber închide ședința.

La ședința festivă a luat parte lume multă și aleasă, care a umplut atât sala, cât și coridorul. Am putea zice, că tot ce are granița mai select, a fost de față la această înălțătoare solemnitate. Însă poporul de jos a fost cam slab reprezentat. Poate, că cei ce au zădărnicit venirea banderului, ne-ar putea lămuri în această privință.

Sărbările s'au încheiat cu un frumos concert. Cu acest prilej s'au distins artiștii dela conservatorul din Timișoara: directorul violinist Maximilian Costin, violoncelistul Doro Gorianț și pianistul Adalbert Tolnay, precum și cântărețul nostru bănățean Dr. Titu Olariu, care sperăm, că va deveni fala Banatului. Nu mai puțină rucunoștință merită dșoara Charlotte Szokoly, care s'a arătat adevărată maestră în acompaniamentul la pian.

Tot la acest loc ținem să amintim, că și tinera „Reuniune de cântări“ a Orșovenilor s'a distins, întrecând așteptările noastre. Să sperăm, că ropotul aplauzelor secerate va fi un imbold pentru dânsa, ca să se urce cât mai sus pe scara perfecțiunii, — spre bucuria harnicului și inimosului ei conducător: prof. C. Bătea.

După concert a urmat dans, care a durat până în zori de zi.

Raportul despre sărbările dela Orșova nu ar fi complet, dacă nu am menționa deosebita activitatea dlui lt.-col. Lazar Gamber, sufletul tuturor mișcărilor noastre naționale din acest orașel. Dsa este unicul ofițer activ, care cu o râvnă deosebită s'a pus în serviciul „Asociațiunii“. Ca președinte al despărțământului Orșova, a cutreerat aproape toate comunele aparținătoare despărțământului, luând parte la înființarea agenturii din aceste comune. Nu cruză ostenelele și nici jertfele materiale, ci totdeauna este la locul de frunte, este așa zicând santinela neadormită, când îl cheamă binele public și interesele noastre culturale și naționale.

Moldova-nouă.

Ziua de Duminecă, 2 Decembrie a. c., a fost pentru Românii din Moldova-nouă o îndoită sărbătoare, căci în această zi s'a sărbătorit aici ziua Unirii și tot în această zi s'a înființat aici, în prezența președintelui Vasile Goldiș, noul despărțământ al Moldovei nouă, care este menit să fie privotul culturii noastre naționale în acest colț de țară dela marginea României Mari.

Cu lucrările pregătitoare pentru înființarea acestui despărțământ a fost încredințat păr. Coriolan I. Buracu din Mehădia, care s'a degajat cu cinste de sarcina primită.

Dl președinte Vasile Goldiș a plecat din Orșova Duminecă la orele 8¹/₂ a. m., însoțit fiind de dl lt.-col. L. Gamber, secretarul cons. R. G. Ancușă, preoții: C. Dure, C. I. Buracu cu doamna, Tr. Golumba, secretarul de legăție Grigore Ion, profesorii C. Bătea, Tr. Țăranu, not. publ. Dr. Pascu, ing. silv. P. Bornuz.

Drumul dela Orșova până la Moldova-nouă și îndărăt a fost o adevărată cale de triumf. Poporul din comunele pe unde treceau cele 3 automobile, prin ea cu urale nesfârșite pe președintele „Astreii“, în a cărui persoană vede întruchipate toate dorințele și nizuințele sale culturale și politice.

În Berzasca facem un mic popas. Poporul se adună împrejurul nostru și aclamă frenetic pe dl Goldiș, care la adresează puține cuvinte, arătându-le care este scopul călătoriei noastre.

La orele 2 p. m. sosim la Moldova-nouă, unde înaintea școlii de stat ne așteaptă popor mult din comună și jur, în frunte cu corul Boșnegeniilor. De față este preoțimea și învățătorimea din plasă, primpretorele E. Gidófalvy, prim ing. silv. I. Pethó și alții. După cuvintele de bineventare ale învățătorului R. Bortos, ne îndreptăm spre sf. biserică, unde se face „Chemarea Duhului Sf.“, apoi luăm masa comună în restaurantul dlui Balea, unde s'au rostit și obiciunile toasturi.

Poporul adunat în sala designată pentru ședință așteaptă într'un număr foarte mare sosirea oaspeților.

La orele 4 p. m. păr. C. I. Buracu, delegatul comitetului central, deschide ședința, arătând scopul Asociațiunii și îndemnând pe cei prezenți să se înscrie ca membri, ca astfel să se poată înființa noul despărțământ al Moldovei. Se înscriu 62 membri, dintre cari 4 fondatori, 6 pe vieață, iar ceilalți membri activ.

După acestea ia cuvântul Dl Vasile Goldiș, care arată însemnătatea zilei de 1 Decembrie 1918 și împrejurările cum a fost făurită Unirea dela Alba-Iulia. Arată apoi, că avem nevoie de carte și de cultură, căci numai prin cultură vom putea deveni adevărați străjieri ai latinității în Orient.

Mai vorbește secretarul consistorial R. G. Ancușă, care îi îndeamnă să se înscrie cu mic cu mare în organizația națională a culturii, singura organizație, din care va răsări binele, adevărul și dreptatea, — și dl Grigore Ion, carele arată, că cultură este „zeul necunoscut“, căruia trebuie să i-se închine cei ce vreau să înainteze pe scara civilizației.

Se alege apoi biroul pe un period de 3 ani, alegându-se președinte păr. I. Dabiciu din Moldova-nouă, căruia păr. C. I. Buracu îi predă oficiul cu o prea frumoasă cuvântare, la care noul ales răspunde cu cuvinte alese și bine simțite.

Cu acestea ședința s'a terminat.

Seara a avut loc un concert, aranjat de corul din Moldova nouă, sub conducerea învățătorului Moise. Programul și executarea a depășit așteptările noastre.

Mâne zi ne întorcem îndărăt la Orșova.

În drum ne oprim în Coronini, unde cercetăm pe păr. P. Buțanu, în a cărui casă dl V. Goldiș se întreține mai mult timp cu țărani, cari îi cer sprijinul în mai multe chestiuni ale lor.

La Berzasca dl V. Goldiș cercetează școala, iar în leșelnița filiala „Băncii Poporale“ și cooperativa, înaintea căreia, în numele poporului adunat, îl bineventează păr. M. Costescu.

Deși plecasem de dimineața, sosim târziu la Orșova, unde „Reuniunea de cântări“ îl surprinde pe dl Goldiș cu o serenadă.

Plăcut atins de această atențiune, președintele Asociațiunii poartă în casă pe coriști, cari după puțin timp să îndepărtează; — iar noi ne îndreptăm spre casă cu cele mai frumoase impresii.

Au fost mărețe și înălțătoare atât sărbările dela Caransebeș, cât și cele dela Orșova și Moldova nouă, unde poporul a dat o nouă dovadă de alipirea sa față de conducătorii săi firești, cari nu cer numai jertfe dela el, ci cunoscându-i nevoile, se coboară în mijlocul lui, ca să-i ducă lumina cea adevărată a culturii naționale. Rap.

Punerea pietrii fundamentale la biserica din comuna Omor.

Comuna Omor din dieceza noastră, proto-presbiteratul Ciacovei, are abia 283 credincioși ortodocși români, din numărul total al locuitorilor de 958 suflete, dintre cari 550 sunt maghiari romano-catolici. Credincioșii noștri aveau o biserică veche, care amenința cu căderea, din care cauză nu se mai puteau face sfintele slujbe în ea. După ce biserica veche s'a demolat, sfintele slujbe se făceau, și se fac și acum, în casa parohială, care ar avea să fie locuința preotului.

Vineri, în 10/23, Noemvrie 1923, s'a pus piatra fundamentală pentru noua biserică ort. rom. din Omor, spre cea mai mare bucurie a credincioșilor noștri de acolo. Actul religios a fost celebrat de preotul local Trăilă Bogdan, asistat de preoții: Aurel Colojoară din Deta, Petru Bizerea din Deta și Tiberiu Mărgineanțu din Opațița, iar stăpânirea lumească a fost reprezentată prin primpretorele plășii Valeriu Boleanțiu, care a ostenit foarte mult, ca Omorul să-și poată ridica noul său Sion.

După rugăciunile obicinuite se așează în temelie actul comemorativ.

Ținem să amintim la acest loc, că intravilanul, pe care se ridică biserica, este donat — parte de dna Donița Cioc din Deta și parte de comuna politică Omor; iar o parte însemnata a materialului pentru clădire este donat tot de comuna politică Omor din fundațiunea rap. Baron Dercsenyi.

Laudă se cuvine credincioșilor noștri din Omor, cari, — deși săraci în cele materiale, dar totuși bogați în cele sufletești, — s'au știut inspira de zelul creștinesc și au hotărât, ca din munca și sudoarea lor să ridice un nou altar pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru mântuirea lor.

Nu mai puțină laudă se cuvine și vecinic neobositului primpretore Valeriu Boleanțiu din Deta, care și de astădată și-a pus în cumpănă tot zelul său, toată dragostea și toată autoritatea sa, în serviciul unei cauze sfinte, menită a aduce mângâierea sufletească — atât de dorită — sufletelor noastre credincioase din Omor. (Coresp.)

Ș T I R I

Personale. P. S. Sa Episcopul nostru diecezan Iosif a sosit dela București Duminecă dimineața.

Mâine, Duminecă, P. S. Sa pleacă iarăși la București, unde va lua parte la ședințele Sf. Sinod.

Sărbătorile legale. În statutul funcționarilor publici, promulgat cu decretul regal Nr. 3113 din 15 Iunie 1923, art. 18 se statoresc următoarele sărbători legale pentru serviciile publice:

Sf. Vasile, Botezul Domnului, Sf. Ioan, Unirea Principatelor și a tuturor Românilor, Intâmpinarea Domnului, Buna Vestire, 5 zile de Paști, Sf. Gheorghe, Înălțarea Domnului, Sf. Treime, 23 Mai Proclamarea Independenței și a Regatului „10 Mai“, Sf. Constantin și Elena, Sf. Petru și Pavel, Adormirea și Nașterea Maicii Domnului, Înălțarea Sf. Cruci, Sf. Dumitru, Sf. Mihail și Gavril, Sf. Nicolae, 4 zilele de Crăciun și zilele de Duminecă.

Nouă Inspecțiune de mișcare a C. F. R. În Caransebeș s'a înființat Inspecțiunea IH. de mișcare, care aparține Direcțiunii V. Regionale din Timișoara. Această Inspecțiune cuprinde toate stațiunile de pe liniile: Lugoj—Orșova; Lugoj—Clopodia; Lugoj—Iliș și Caransebeș—Hațeg. Cu conducerea nou înființatei Inspecțiuni este concredut dl inspector principal Ilie Bogdan, care a și intrat în funcțiune.

Reformarea bisericească în Jugoslavia. Pe biroul Camerii din Belgrad se vor depune două proiecte de legi importante: unul privitor la noua organizație a bisericii ortodoxe sârbești și altul privitor la concordatul cu Vaticanul.

Proiectele vor fi examinate prealabil de Consiliul de Miniștri.

Convocarea unui sinod ecumenic catolic la Roma. Din cercurile Vaticanului se anunță, că Papa va convoca pentru 20. Decemvrie a. c. un consistor, în care va propune convocarea unui sinod ecumenic, care va avea loc la Roma, la a. 1926. sau 1928.

Reluarea tratativilor româno-jugoslave. În legătură cu intreruperea tratativilor comisiunii româno-jugoslave, dnii ministri I. G. Duca, Al. Lăpădat, Dr. Angelescu și I. Nistor au vut o consfătuire la Ministerul de Externe cu membrii delegației române, în vederea reluării tratativilor.

Delegația română urmează să plece la Timișoara cu noi instrucțiuni.

Institutul francez în România. La Quai d'Orsay a avut loc o întrunire, la care a luat parte profesorul Cantacuzino, directorul Institutului serologic din București și generalul Berthelot. S'a discutat înființarea unui Institut francez la București, care ar avea drept scop

dezvoltarea raporturilor intelectuale între Franța și România. În acest Institut se vor face dări de seamă asupra metodelor științifice franceze, stabilindu-se astfel o colaborare intelectuală și tehnică. În fiecare an un număr de savanți și tehnicieni francezi vor veni în România, unde vor sta câteva luni.

O delegație a bisericii ortodoxe ruse, cum se vestește din Basarabia, — va vizita România. Mitropolitul rus din Iaroslav, Beniamin și arhiepiscopul din Costrôma, Serafim, întovărășiți de o suită compusă din trei personalități bisericești, vor expune situația creiată bisericii ortodoxe ruse. Această delegație va vizita orașele Atena, București și Belgrad în acest scop. Se afirmă, că delegația va propune transferarea patriarhatului ecumenic din Constantinopol la Moscova.

Atelier de covoare în stil românesc. Un frumos avânt de industrie casnică românească a luat ființă în comuna Rășinari, unde doamnele Ciucianu și Pria au pus bază unui atelier de cusături naționale românești. Deocamdată se execută mai mult covoare, fiind acestea foarte căutate, în urma frumuseții motivelor și a lucrului solid. În atelierul doamnelor Ciucianu și Pria lucrează mai multe fetițe din Rășinari, sub directa conducere a doamnelor numite. Sărguința ce se depune în toate lucrările, o să le aducă răsplata meritată.

A APĂRUT

în editura „**Librăriei diecezane**“
Caransebeș și P. S U R U București

PENTRU NEAM ȘI LEGE

patruzeci cuvântări de învățătură împotriva adventiștilor și baptiștilor

de diaconul **Dr. Gheorghe Comșa**, subdirector general în Ministerul Cultelor și Artelor. Prefață de Prof. Dr. I. Mihălcescu. Cu aprobarea Consistoriului superior bisericesc și a Sf. Sinod și cu binecuvântarea Î. P. Sf. Mitropolit al Ardealului. Prețul 35 Lei.

CASA Nr. 338

în centrul orașului, constatătoare din 2 localuri pentru prăvălii, locuință mare și dependențele necesare, se vinde din mână liberă.

Informațiuni mai detaliate la d-l
ALEXANDRU EMMER, măcelar.

Cumpăr

Motor pentru benzină sau electricitate până la 4 puteri de cai.

A se adresa la

Cătană Dumitru
Caransebeș
Str. Potocului Nr. 985.

1-3

Important pentru toți Institutorii și Invățătorii

CHEȘTIUNI METODICE

VOLUMUL I

CUPRINZÂND:

Metodica Scris-Cititului și a celorlalte materii ajutătoare

DE **STEFAN VELOVAN**

profesor de pedagogie la școala normală de învățători din Craiova.

MARIN FLORESCU și ILIE JIANU

Institutori din Craiova, foști institutori la școala primară de aplicație a școlii normale de învățători din Craiova.

De vânzare la toate librăriile sau la Editura „Scrisul Românesc”, Craiova.

Aducem la cunoștința Ono-
ratului public cetitor, că

CALENDARUL ROMÂNULUI

pe anul 1924

anul al XXXVII-lea, a apărut și
se află de vânzare la Librăria
noastră Diecezană pentru prețul
de 15 Lei. Calendarul Românului
este cel mai vechi și mai bine
redactat calendar din părțile bă-
nățene, care și de astădată apare
cu un bogat material literar, se-
matismul diecezei noastre, târ-
gurile din Bănat și Ardeal etc.

**TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA
DIECEZANĂ DIN CARANSEBEȘ**